

OBSAH

Úvod	9
Část 1 – Obecné otázky	
1. kapitola – Odvětví psychologie a právo	13
1.1 Základní psychologické disciplíny	14
1.2 Speciální psychologické disciplíny	16
1.3 Forenzní psychologie – aplikovaná psychologická disciplína v právu	17
1.3.1 Klasifikace forenzní psychologie	18
Část 2 – Psychické jevy, procesy a stavy a jejich poruchy	
2. kapitola – Vstup do problematiky. Příčiny duševních poruch	23
2.1 Příčiny duševních poruch	23
2.1.1 Příčiny predisponující	23
2.1.2 Příčiny bezprostředně působící	24
3. kapitola – Vnímání a jeho poruchy	25
3.1 Vnímání	25
3.2 Zvláštnosti vnímání	27
3.3 Poruchy vnímání	27
3.3.1 Kvantitativní poruchy vnímání	27
3.3.2 Kvalitativní poruchy vnímání	28
4. kapitola – Pozornost a její poruchy	31
4.1 Pozornost	31
4.2 Vlastnosti pozornosti	32
4.3 Změny pozornosti	33
4.4 Patologické poruchy pozornosti	33
5. kapitola – Paměť a její poruchy	35
5.1 Paměť	35
5.1.1 Typy paměti	35
5.1.2 Vlastnosti paměti	36
5.2 Poruchy paměti	36
5.2.1 Kvantitativní poruchy paměti	36
5.2.2 Kvalitativní poruchy paměti	37
6. kapitola – Myšlení a jeho poruchy	39
6.1 Myšlení	39
6.2 Vlastnosti myšlení	39
6.3 Poruchy myšlení	40
6.3.1 Poruchy produkce a postupu myšlení	40
6.3.2 Poruchy obsahu myšlení	41

7. kapitola – Intelekt, inteligence, poruchy inteligence	44
7.1 Intelekt, úroveň intelektu	44
7.2 Mentální subnorma	45
7.3 Poruchy inteligence. Mentální retardace a demence	45
7.3.1 Mentální retardace	45
7.3.2 Demence	48
8. kapitola – Pudy a jejich poruchy	49
8.1 Pudy a instinkty	49
8.2 Základní pudy a jejich poruchy	49
8.2.1 Všeobecné poruchy pudů	49
8.2.2 Pud výživy	50
8.2.3 Pud sebeuplatnění	50
8.2.4 Pud sebezáchovy	51
8.2.5 Pud pohlavní	52
9. kapitola – City a jejich poruchy	56
9.1 City	56
9.2 Klasifikace citů	56
9.3 Poruchy citů	58
9.3.1 Globální poruchy	58
9.3.2 Patologie afektů	59
9.3.3 Poruchy nálad	59
9.3.4 Poruchy sociálních a etických citů	60
9.3.5 Fobie	60
10. kapitola – Volní jednání a jeho poruchy	62
10.1 Volní jednání a jeho pohnutky	62
10.2 Schéma volního jednání	62
10.3 Poruchy vůle a jednání	63
10.3.1 Celkové poruchy vůle	63
10.3.2 Zvláštní poruchy vůle	63
10.3.3 Rudimentární poruchy jednání a jiné abnormní reakce	64
10.3.4 Chorobné návyky a zvyky	65
10.3.5 Patické jednání	65
11. kapitola – Vědomí a jeho poruchy	66
11.1 Vědomí a snění	66
11.2 Hypnóza	68
11.3 Psychopatologie vědomí	69
11.3.1 Kvantitativní poruchy vědomí	69
11.3.2 Kvalitativní poruchy vědomí	69
11.4 Právní význam poznatků o vědomí	70
Část 3 – Psychologie osobnosti a otázky souvisící	
12. kapitola – Psychologické charakteristiky osobnosti	75
12.1 Osobnost	75
12.1.1 Psychické dispozice	76

13. kapitola – Osobnost jako systém dispozic.	79
13.1 Dílčí systémy osobnosti	79
13.1.1 Tělesná konstituce	79
13.1.2 Temperament	79
13.1.3 Zaměřenost	79
13.1.4 Styly zvládnání	79
13.1.5 Schopnosti	80
13.1.6 Charakter	81
13.1.7 Jáství	81
13.1.8 Životní dráha	81
13.1.9 Psychické charakteristiky osobnosti	81
13.2 Sebeobraz člověka	82
13.2.1 Tělové vědomí	83
13.2.2 Sebeпоjetí	84
13.2.3 Aspirace	86
13.2.4 Sebehodnocení a morálka	88
13.2.5 Sebemonitorování a sebe prezentace	90
13.2.6 Psychologie jáství	90
14. kapitola – Osobnostní zvláštnosti lidí	92
14.1 Současné názory	92
14.2 Vybrané teorie osobnostních zvláštností	94
14.2.1 Humorální zvláštnosti osobnosti	94
14.2.2 Teorie sociogenní	95
14.2.3 Konstituční typologie E. Kretschmera (1888-1964)	95
14.2.4 Osobnostní zvláštnosti podle W. H. Sheldona (1898-1970)	97
14.2.5 Osobnostní zvláštnosti podle C. G. Junga (1875-1961)	98
14.2.6 Typologie „vyšší nervové činnosti“	100
14.2.7 Genderová typologie	101
14.3 Varianty kategorizace lidí podle dalších osobnostních zvláštností	102
15. kapitola – Osobnost v životních situacích	109
15.1 Adaptace	109
15.2 Základní adaptační tendence	111
15.2.1 Agrese	111
15.2.2 Únik	111
15.2.3 Manipulace	112
15.2.4 Další adaptační tendence	114
15.3 Stav frustrace	116
15.4 Burn-out syndrom (vyhoření)	118
16. kapitola – Zvláštnosti osobnosti v některých právnických profesích	120
16.1 Soudce	121

16.1.1	Analýza funkce soudce	121
16.1.2	Profil osobnosti soudce	123
16.2	Advokát	126
17.	kapitola – Osobnost a psychické poruchy	127
17.1	Neurotické poruchy (neurózy)	127
17.1.1	Příčiny neurotických poruch	128
17.1.2	Formy neurotických poruch	128
17.1.3	Epidemiologie neuróz	129
17.1.4	Forenzní význam neuróz	130
17.2	Specifické poruchy osobnosti	130
17.2.1	Příčiny specifických poruch osobnosti	131
17.2.2	Epidemiologie specifických poruch osobnosti	133
17.2.3	Forenzní význam poruch osobnosti	133
17.3	Schizofrenie, afektivní poruchy. Trvalé poruchy s bludy	133
17.3.1	Příčiny psychotických poruch	134
17.3.2	Epidemiologie psychóz	136
17.3.3	Trvalé poruchy s bludy	136
Část 4 – Psychologie a právo (Vybrané problémy)		
18.	kapitola – Motivační působení práva	141
18.1	Motivační proces	141
18.2	Potřeby	142
18.2.1	Potřeby a právo	144
18.3	Zájmy	145
18.3.1	Zájmy a potřeby	146
18.3.2	Klasifikace zájmu	147
18.3.3	Zájmy a právo	149
18.4	Hodnoty	149
18.4.1	Vymezení pojmu	150
18.4.2	Vlastnosti hodnot	150
18.4.3	Hodnoty, potřeby, zájmy	151
18.5	Hodnocení a normy	153
18.5.1	Hodnota právní normy	154
18.5.2	Vyjádření hodnoty v právní normě	155
18.6	Motivy	155
18.6.1	Klasifikace motivů	156
18.6.2	Právní normy a proces motivace	157
19.	kapitola – Socializace osobnosti a právo	160
19.1	Socializace	160
19.2	Sociální učení	161
19.2.1	Sociální posilování	161
19.2.2	Kanalizace	162
19.2.3	Sugesce	163
19.2.4	Napodobování	164
19.2.5	Identifikace	165

19.2.6 Přesvědčování	165
20. kapitola – Psychologie v procesu aplikace práva	167
20.1 Psychologické předpoklady kvalitního rozhodování	167
20.2 Asertivita a výkon právnické profese	168
20.2.1 Agresivní, pasivní a asertivní jednání	168
20.2.2 Typy asertivity	170
20.2.3 Asertivní techniky	171
20.3 Zvláštnosti subjektů jednotlivých případů při komunikaci ve forenzních situacích	173
20.3.1 Psychologie výslechu svědků a poškozených	175
20.4 Prostředky ovlivňující psychické stavy	179
21. kapitola – Psychologie pachatele	182
21.1 Vymezení pojmu pachatele	182
21.2 Praktické úkoly psychologie při zkoumání pachatele	183
21.3 Rozlišování (Typologie?) pachatelů	184
21.3.1 Socializovaný typ	185
21.3.2 Deviantně socializovaný typ	187
21.3.3 Neurotický typ	187
21.3.4 Nesocializovaný, defektně socializovaný typ – typ s disociální poruchou osobnosti (psychopat)	188
21.3.5 Typ s jinou poruchou osobnosti	189
21.3.6 Mentálně insuficientní (mentálně nedostačivý) typ	192
21.3.7 Typ s masivní psychickou poruchou	194
21.3.8 Pachatelé sexuálních deliktů	194
22. kapitola – Psychologie trestu	199
22.1 Účel trestu	199
22.1.1 Retributivní teorie	200
22.1.2 Teorie odstrašení	201
22.1.3 Rehabilitační teorie	202
22.1.4 Eliminační teorie	202
22.1.5 Restituční (kompenzační) teorie	202
22.2 Nežádoucí účinky trestu	203
22.3 Psychologie trestu odnětí svobody a probace	204
22.4 Specifické problémy spjaté s životem ve vězení	206
22.5 Psychické poruchy spjaté s vězením	209
22.5.1 Anomální chování vězňů	210
23. kapitola – Psychologie oběti z pohledu viktimologie	213
23.1 Viktimologie	213
23.2 Oběť a její typologie	215
23.3 Viktimnost	218
23.4 Viktimogenní faktory	219
23.4.1 Viktimogenní situace a místa	219
23.4.2 Tři skupiny viktimogenních faktorů	219
23.5 Viktimizace	220

23.5.1	Primární viktimizace	220
23.5.2	Sekundární viktimizace	221
23.5.3	Terciární viktimizace	222
23.5.4	Dynamika prožívané újmy	223
24. kapitola – Násilí. Vybrané formy násilí z pohledu forenzní psychologie. 224		
24.1	Domácí násilí	225
24.1.1	Pojem domácího násilí	226
24.1.2	Specifika domácího násilí	226
24.1.3	Příčiny a zdroje domácího násilí	227
24.1.4	Formy domácího násilí	227
24.2	Týrané dítě. Syndrom CAN a CSA	229
24.2.1	Riziková dospělí, rizikové děti a rizikové situace z hlediska CAN.	230
24.2.2	Formy týrání dětí	231
24.2.3	Child Sexual Abuse syndrom – CSA – syndrom sexuálně zneužívaného dítěte.	233
24.3	Šikana	235
24.3.1	Šikana mezi dětmi ve škole (bullying).	236
24.3.2	Subjekty šikany	237
24.3.3	Klasifikace typů šikany	238
24.3.4	Vývojové stupně šikany	238
24.3.5	Psychologické důsledky šikany	239
24.3.6	Forenzní aspekty šikany	239
24.3.7	Prevence a obrana před šikanoou ve škole	240
24.4	Násilí na pracovišti (mobbing)	240
24.1.1	Formy mobbingu	240
24.1.2	Základní třídění pachatelů mobbingu i jejich obětí	241
25. kapitola – Psychologická diagnostika v soudní praxi 243		
25.1	Základní informace o znaleckém posuzování	243
25.1.1	Smysl znaleckého posudku	243
25.1.2	Kdo může zadat znalecký posudek	245
25.1.3	Forma znaleckého posudku	246
25.2	Strategie znaleckého posuzování	246
25.2.1	Anamnéza	246
25.3	Techniky psychologické diagnostiky	250
25.3.1	Rozhovor	250
25.3.2	Vyšetření psychologickými testy	251
25.4	Rozbor a závěry znaleckého posouzení	255
25.5	Psychologické vyšetření nezletilých	262
Literatura		268